

Gheorghe Dumitrașcu, *Gândire și acțiune românească în crearea Statelor Unite ale Europei: de la Mica Antantă la Uniunea Europeană*, Ed. Tipo Moldova, Colecția Opera Omnia, Iași, 2011, 466 p.

La finele anului 2011 avea să vadă lumina tiparului, la Editura Tipo Moldova din Iași, în Colecția Opera Omnia, o lucrare insolită ce poartă semnătura reputatului profesor, istoric și om politic al primului deceniu de după 1989, Gheorghe Dumitrașcu, intitulată sugestiv *Gândire și acțiune românească în crearea Statelor Unite ale Europei: de la Mica Antantă la Uniunea Europeană*.

Prefațată de Gheorghe Buzatu, un alt mare profesor, istoric și pentru o scurtă perioadă om politic, la începutul deceniului al doilea postdecembrist, cartea a apărut într-o perioadă în care însăși existența Uniunii Europene este pusă sub semnul întrebării, și reunește, în cele 466 de pagini, opinii extrem de interesante despre geneza și evoluția construcției europene, privite, în primul rând, prin prisma acțiunii factorilor politici responsabili români ai ultimelor nouă decenii, dar și a viziunii unor intelectuali din aceeași perioadă.

La începutul demersului științific, autorul a considerat necesar să prezinte *Un fel de introducere*, astfel încât să îl inițieze pe cititor în problematica ce urmează a fi abordată, făcând, totodată, și un excurs bibliografic inițial, foarte util. De altfel, cele mai multe capitole beneficiază de o introducere, iar, în text, de *bibliografie ușor comentată* sau chiar mai mult am spune noi, dar și de numeroase note de subsol, ceea ce conferă lucrării o bază de cercetare solidă.

Gheorghe Dumitrașcu pornește analiza sa de la principalele modele europene ale civilizației și culturii române: englez, francez, german, aducând în discuție și influența italiană, respectiv cea elvețiană, pe această linie. Demersul este continuat cu prezentarea modului în care cercurile științifice și politice românești de la sfârșitul deceniului al doilea și deceniul trei al secolului al XX-lea vedeau ideea și realizarea Uniunii Europene, locul central ocupându-l două personalități: Dimitrie Gusti și Nicolae Titulescu.

Extrem de interesante sunt cele două exemple prezentate de autor în care universități din România acordă titluri de doctor în drept, primul în anul 1935, lui V.I. Ferariu, pentru lucrarea *Proiectul de Uniune a Statelor Europene - Teză pentru doctorat în drept*, susținută la Facultatea de Drept a Universității Mihăilene din Iași (conducătorul tezei fiind prof. N. Dașcovici), iar cel de-al doilea, în anul 1946, lui George Ciorănescu, pentru lucrarea *Români și ideea federalistă - Teză susținută la Universitatea din Cluj pentru titlul de Doctor în științe politice*,

profesorul conducător George Sofronie.

Autorul se oprește și asupra altor proiecte extrem de interesante. Rând pe rând, creațiile lui Octavian Tăslăuanul - *Statele Unite ale Orientului, Conferența Balcanică, Paneuropa și Orientul* -, Constatin Papanace - *Uniunea Balcanică, Uniunea Sud-Est Europeană* - și Iosif Constantin Drăgan - cu fundația europeană care-i poartă numele, revistele sale, institutele de cercetare ș.a. - sunt examinate cu rezultate concludente. Ulterior, către finalul lucrării, va mai prezenta câteva *contribuții românești, originale și mai recente la definirea și perspectiva Uniunii Europene, în realitate, alte câteva proiecte.*

Sigur, în atenția lui Gheorghe Dumitrașcu au intrat și viziunile românești controversate asupra Uniunii Europene. Prin urmare, autorul prezintă și comentează opiniile diverșilor autori care s-au oprit asupra acestei problematici, împărțindu-le în două categorii: moderate și radicale. Alături de acestea, sunt prezentate și opinii ale unor oameni simpli sau de cultură asupra aderării țărilor în care ei trăiesc la Uniunea Europeană, în contextul lărgirii acesteia.

O atenție specială a fost acordată istoriografiei române „mai puțin accesibile” referitoare la integrarea României în Uniunea Europeană. Practic, autorul semnalează și face scurte observații unor lucrări pe baza cărora se poate înțelege mai bine procesul integrării, a căror arie de răspândire și tiraj sunt mici, ele fiind accesibile numai specialiștilor. Nu este însă mai puțin adevărat că, pe parcursul demersului său, Gheorghe Dumitrașcu va reveni într-un nou capitol asupra istoriografiei române privind integrarea europeană, prezentând alte câteva lucrări, care, în opinia sa, sunt cele mai importante, acestea purtând semnăturile lui Dumitru Suci, Valentin Lipatti, Viorel Roman și Titu Georgescu, dar și în altul, unde prezintă *printre ultimele lucrări speciale privind intrarea și locul României în Uniunea Europeană.*

În *Bătălia pentru România* autorul tratează chestiunea intrării României în N.A.T.O. și Uniunea Europeană, dar și viziunea românilor asupra Uniunii Europene și a problemelor ei care îi afectează (românii despre diferitele modele pe care ni le „oferă” Europa, extremismul în cadrul U.E. și România ș.a.).

Un loc aparte l-a dedicat *Constituției Uniunii Europene*. Inițial, Gheorghe Dumitrașcu face o scurtă comparație a Proiectului de Tratat de Instituire a unei Constituții pentru Europa cu Constituția Uniunii Sovietice, identificând o serie de asemănări între aceste legi fundamentale. În același timp, mai prezintă viziunea unor istorici, juriști și oameni politici români asupra acestei „constituții”: Silviu Curticeanu, Ion Jinga, Dumitru Mazilu și Stelian Scăunaș.

Cititorul descoperă în această lucrare și organisme internaționale contemporane din care face parte România. Un interes deosebit a fost

manifestat de autor și față de activitatea unor parlamentari români din Delegația Permanentă a Parlamentului României la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (1995-2000), dar și față de activitatea României în cadrul Organizației Cooperării Economice a Mării Negre (1992-2000).

Istoricul tomitan s-a oprit și asupra culturii naționale - *fundamentul identității de popor, națiune, stat* -, prezentând alte contribuții istoriografice extrem de interesante, care fac referire la această temă. Diversitatea domeniilor de investigare este continuată de autor prin abordarea federalizării, „*proces care privește, în mod expres și imperativ, și România*”. Sunt avute în vedere globalizarea și federalizarea, apoi regionalizarea României în interiorul și la granițele sale, politica dezmembrării statale încurajată sau dusă de anumite forțe străine, problema existenței României contemporane și viitoare în cadrul Uniunii Europene, dar și primejdia iredentismului maghiar. De altfel, Gheorghe Dumitrașcu va reveni, ulterior, cu o analiză de caz pentru Uniunea Europeană referitoare la obsesia maghiară în privința refacerii Ungariei medievale, cu implicații asupra statelor vecine și, implicit, asupra României.

La rândul lor, o serie de probleme prezente și în România ultimelor două decenii (homosexualitatea, lesbianismul, pedofilia, drogurile, satanismul ș.a.), preluate, se pare, după modelul american și cel din occidentul european, sunt avute în vedere de autor.

În final, Gheorghe Dumitrașcu ne invită să reflectăm asupra „*dilemei existențiale a Uniunii Europene: o uniune care șterge identități, realizând un stat unitar centralizat - dar paradoxal, sfâșiat de blocuri parlamentare, ideologice, partidiste - sau o uniune care respectă, în limitele firescului și istoriei, specificul identităților statale componente, interdependente*”.

Fără îndoială, noua reușită istoriografică a istoricului tomitan merită atenția tuturor celor preocupați de studiul istoriei și științelor politice, și nu numai, cu precizarea că o astfel de lucrare trebuie parcursă cu creionul în mână.

Virgil Coman